





աւր: Պիգմալոնի քէմանքան առաւ իւր  
տէքա պիղէ դարը պիւր իթթիֆայ թէ-  
քի: օրնան՝ զբարեւոյնս պահս օ-  
լըմը: Եւր: Շրմաթ, պիղի իւրպէնէն  
առաւ իւրն հա՛մ միւսթէն իւրքեաթ ըօրթի-  
պալը: Եւր: Հալը հազարտաքի վաղիթէ-  
միդ՝ պիւր թարափառն էլ իւրօրտաքի վա-  
ղիթիթիւրիդ՝ մուսափալա իթմէք, վէ առ-  
միւր թարափառն հալը իւրքեաթ առաւ  
մէնթառաթալը: Կէօղէթմէք առն  
պառէթ օւսնաք Եւր: Պու թէնէպիւր  
քօլայ առնիւ: Խիւր իւրպէն քօղայը պէն-  
առն էնի պիւրն հօք Եւր: Միւրքի հալը  
օլապիւր, Լաքիւ մէնթառ օլմալը-  
նը: Գննաթի զուվէթը խուսուսիյէմիդ  
Կիւվէնէթմ: օ հալը հէր միւրքիւրաթ  
քարը քօնապիւրիւրդ Մօլթի, 1888-է  
պու մէնթիւր, «Գուվէթիթիւր պիւր ալվէթի  
Եւրնըդ քէնառնէ Կիւվէնէթի առն» առ-  
միւր Խիւր Ալմաթիանըն, արգաւանա միւր-  
քիւրաթլ օօլու վէ մուսաթալը պիւր  
վաղըթ պուլընալըն պէննէ պարթլըմ  
փաքաթ միւսափալալէ միւքիւնէթն հա-  
ղար իւրպիւրիւր, էվրօրտաք վէ պիւրիւ-  
ալէմաէ հալը Դաքէթ սաքիւ Խիւր: Ան-  
նաք միւսթէն իւրքեաթ ըօրթիֆայը ումա-  
միւրիւրնէ առաւ միւրքիւր զուհուր  
էնէպիւրիւր քի, պու խուսուսա միւր պա-  
թիւրթ վէ իթթիւրքեաթառն հարէքէթ  
Լաքըմ Եւր: Գարառա վէ առնիւրաթ վէ  
առիթի իթթիւրալըն պիւրի իւրքեա-  
թի օլմաքըն զարթէթ իւրքիւր: Տալիւր  
միւրապալար վէ իթթիւրաթալ իթթիւր  
առն, մէքէպիւր վէ առնառնի ուսուս-  
լըմ, վէ մէնաթիւր ումալմիւր Կէօղէթիւր  
իւրէ օլ վաղըթ Ալմաթի հալիւր, քիւրքի-  
արդ իւրքիւրաթ քէնաթ մէվըրնի սաղլ-  
հապիւրէնէք Խիւր: (Ալլըլըմ):

[illegible]

[[ 2 ]]

Վ Ա Հ Ա Ն Շ Ա Պ Ա Ն Ե Ա Ն

# ԷՐՆԵՍԴ ՌԸՆԱՆ

Երեք ճամբորդներ աղբիւրի մը քով  
նստած կը խօսէին. մին վաճառական էր,  
միւսը ծանրապէտէս ծեծ մը, և երրորդը  
պատանի մը:

Աղբիւրներն վրայ խաչածեւ քար մը կար,  
որոյ վրայ գրեալած էր հին գրերով որ հա-  
ղիւ էր կարդալու։ «— Ինձ նմանէ՛ն . և  
մեր ճակարդները կ'աղէին, կ'այլադէտէին  
նշանակութիւնը հասկնալու, և հա՛յ լուռ-  
մտիկ կ'ընէի, Վաճառականը ըսաւ . աշ-  
խաղբիւրը որ կը պղծուի ընդարձակ դա-  
ւառներու մէջ՝ կը խռոտուի գետնակնե-  
րու, վտակներու, և վերջ ի վերջոյ մեծ  
գետն մը կը դառնայ, և մեզի ըսի՛ն կ'ը-  
նէ որ, որչա՛ս պէտք է աշխատի՛ն և օգնա-  
կար ըլլա՛ն։

Մերը՝ այսպէս լեկնեց. եւ ուրիշ միտք  
մը կը տեսնեմ այս արձանազրութեան մէջ

ԽԱՐԻՃԻԷ

ՄԱՐՈԳ. — Մարագ մենկեաի սեպկէպիլէն  
 Ծրանաւս վէ Խաւանիս Կեր կէտնա հիթիմա-  
 ւաթա զարը զօհապիլմէ իշին թէտարի-  
 քաթիլարընա տէվաի Խաիեարարս Մարագ-  
 տաւ, զապիլկէր արապընտա վէ Էվրօքալը-  
 ւարա զարը խափաւնէ նիւմաիւրկերին սօ-  
 նուէ կէվմիշ արի, ֆապաթ միւտապիլէնէ հե-  
 ւապիլկէրի ինապի թիթիւրենէ զաղը պիլ վա-  
 ւալա Կննուգ օրմամը տըրս Ծրանաըզ վէ  
 Խաւանեօ զօմանաւանարը, ղաեթ պաաի-  
 րէթ քեաւանէ տալարանապ վէ բէք վէխիմ  
 պիլ սըրաւա տիւահա միւրաճաթ թիւթ  
 իւղը, թալիմաթ ալմըլար տըրս Ծէօյէ  
 քիւեկերիւրէն Էլըքնա Րալաու վէ ալէ-  
 նէսի, Ալմէշիւրաւ զօնֆէրանշնտա վէրկէն  
 Էապարարըն ինրաւանա մաիս օլուրար,  
 եսաւտ ինրա թիթիւրէն թալուրուզար  
 իշին թարգիէ վէրմէղլէր վէ Խաիլէն իւթար-  
 ւարա զուլապ տաիտեաւապ, Էեխիտէն  
 թէաարուզար ինրա Խաերէր Խնէ, Թան-  
 ճէր շօնիւնաէ պէքիւեհէն Կապա սէֆիւնէն-  
 րի գարաւա տաքէր չըգարաւապ, ինապ  
 իաւէն թէնչպիլաւաթա զընտ իլլէնէնէ-  
 րի արի Միւտաֆիլի բէաիլեթէ Էֆքալը  
 նիւպիլաւնէ Կիւթ իթմէսինէ րաղմէն,  
 պապը մուշիմ ղազէթաւար վէ պիթարաթ  
 Կալը Կաղըր զարաւալը Կալըմէթա  
 տէրմէթա վէ Էլխիմ միւշքիւաթ զու-  
 հուր իաւճէկիւի քէշ իլլէմէթա տիւրէր  
 Ծրանաւաւս վէ Խաւանիս Կննուգալը ու-  
 մուսիկ թաիւր զօլմաեա պաշալալ տըրս  
 Էկեր միւտապիլէն վազը օլուրար, իշ նէ-  
 րէն զաւար կիտէնէ, նէ կիպի ալվալ  
 զուհուրա կէլնէն, Մարագլըլար նէ տե-  
 րէն զաղըք զօհաւազար վէ տիկէր ալվա-  
 լէթէր, խուտաւա Ալմաւաի նէ տէրէնէ  
 պիթարաթ տուրաճալար տըրս Խիթէ պո-  
 սիլալլէրէն զաթի պիլ ճէվապ վէրկէն Կալ-  
 Էնէր ղաւալ վալզաւաթա պալալ տըրս Շուրա-  
 ւա տա խուտաւալալալալալ քի, թօլիթիզա,  
 խուտաւալլէն տիլլաւաի աշինլէն չէի կօ-  
 նալէտն մէմուլլէն ղալլի վալզաւաթալար  
 Էալմէր զուպ, պու կիւլաւէն Կալըն քիտի-  
 րէն զուպ

«\* Սան Թէլէկրաֆարա Յէյադաթէն, Էվ-  
բօրապետար իւլէ Մարթօրիարալն միւսանայա-  
թը քէվգէղանա զէրկիւնէլն տոր։ Հէր  
հիւն հիւնաժար օլաճուէոր։ Էնօլէ ք  
միւսախելի քաալիլէ չարեալ ճիւղմինէ  
կէմիլ։ տոր։

Յորանա խարիճի Նաղըրը Մ. Բիշօն,  
Իթթիխազ օլնաճազ Թէապիր հազընա-  
նա իթթիխազ Թաւ հուսուլէ ինքնա  
իւզըր, Բոքանա հիւնալմէ ինլէ ինքա  
մուխապըրա աւլաւ օլնաճազա իտու-  
կինի՝ մէլիթի վիւճիւսա պիլալիլն տոր  
ձէղալըր վալիլը Մ. Ժաննա Մ. Քէլէմի  
լիւ կէօրիւմք իւզըր Բարիքէ կէլմի  
տիր։ ձէղալըր հուսուլնըն Թէմինի ինլի  
ճիւղապիր լաղընէ Իթթիխազ իտալմի  
տոր օ

Յրանսա վէ Իսթանիւ հիւքիւմէթլէրի  
իթիւաֆլարընը տիկէր օն տէվլէթլէր  
թէպիդ Իսիեօրլար: Պաղը տէվլէթլէր

աղբիւրը ձրի կը յաղեցնէ զանոնք՝ որ կ'օտոենան իրեն, և կ'ըսէ՝ ի՞նչ ամայն ու մարդա պէտք է օգտակար ըլլալ մերձաւորին :

Իսկ տղան լռութիւնամբ մտիկ կ'ընէր  
և երբ իրեն ալ հարցոցն իր կարծիքը  
մէկէն պատասխանեց. «Աստ ինձ աղբի-  
րի մը Զուրը այն աստի միայն յարդ ունի  
երբ որ յստակ է և մաքուր, թէ որ տը  
մտտի, զգուշիկ կ'ըլլայ, այնպէս որ ին-  
նեան անասունները կը քաշուին հոն խ-  
նդով իրենց չոր իրերէն, թող թէ մարդ  
հոն մտեցնէր իր բերանը...»

Որքան ճիշտ է. յարգ ունենալու համար պէտք է մաքուր ըլլալ. ի՞նչ կ'արժ ոչինչ չարժէր այն աղբիւրը՝ որ գոչաւ կը մտնէ, քայքայողաւ...

Ռեհանն ինձ նամար պղտոր աղբիւր լ  
է, որ երբեմն յստակ է գրեթէ մի  
պղտոր, ցեխոտ, աւազոտ, կաւոտ վ  
ղած է. վա՛յ այդ աղբիւրին մօեցողն  
րուն, վա՛յ այդ ջուրէն խմողներուն...

Զարդարուն, մեծ, գեղալեն աղբի  
մը՝ որ տեանողին ալքը կը գրաւէ, իր  
կը քալէ, ձայնը՝ ահանջ կը խլացնէ, ա

Եղծիւմէ Աւմանիա, վերիլէն, իյդահաթաան  
մէմնուն գալմըչլար տըր :

\* Թանկեր է հանդես առնում զորքերը՝  
լարտա՝ ճեման 800 ասքեր մեկնաւ արը-  
ի խանգ իտէրէ Գաարգ ասէն Վէ ճէզարի  
հուսուարնաւ, զէկերի 1100 նէֆերի ե-  
տի Թապուր ասքեր տաւա կէօնաբիլէնք  
արը թի, զպուլար իլէ ասաքերի մեկնաւ  
Յ.000 նէֆէրէ զարիլ օյաւաք արը:

\* Ճատառ Մարտչ ապերիւրինին Թա-  
բաւիս գոթաթաւըն տոթաւաւելիլ թէնկ-  
բաթի խաւալիւրինաւն տրիւս Թանճըրաւն  
չգեղին տիկնր պիլ թէնկրաթաւ նէգաթաւ  
լսեալ գեղիւրիւ Թալաղ զաղթթաւ տնաւ  
պիւրինին խանտի Իւզերինէ հիւճուս Իթ-  
միւրէն խնէ տի, ապերիւր միւտաթաւաւ  
պիւրնմիւրալ տրիւ Տիկնր տալթիլ մուտ-  
միւրէն տալի հիւճուտիւր տրիւ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ ՊԱՆԳԱՍԸ

Քրեաթի Լիօնէ պանգասընը, միւ-  
նասխաթը մալիէ միտանընտա նէ-  
տէրէճէ մուհիթի պիր մէվգի իհրազ  
իթմիշ օլաըղը՝ երպապընա մալիս  
տիրու իթիպար ու հայսիթէթի, մուա-  
մէլաթընըն ինթիզամ վէ մուքէմէ.  
լիշէթի, միւտար վէ մէմուրաընըն  
ինթիխապտաքի սիգղաթ վէ իթի-  
նասը վէ պլիտապէրին տիրնեանըն  
պաշլընա ճիհէթլըրինտէ շիպէլըր  
թէնեսաթ իթմիշ պուընան իշպու  
պանգանըն իսթիխտամ՝ իյէտիկի  
քտաֆէէի վէմուրաընըն էհլ ու  
միւտաթիտ մէ նամուքտար գաթլար  
օլաըն՝ իշթէ Քրեաթի Լիօնէ պանգա-  
սընը պահըր իթթիխտար օլան վէ թէ.  
վէճհիհ Վէ հիւսթէթը ումուսիթի ճա-  
լիպ պուընան էտասընը թէէքիլ իտէն  
վասըթլար պունյար տըր:

Իշպառ. պանդաւնն Տէրիսատեթ  
իտաբէխանէսի, էն մուհրմմ իտաբէ-  
խանէլէրինտէն պիրի օլուպ, իգթի-  
տար վէ էհլիլէթի, ումուրը մալիլէն  
թէնհրւպէքտարլղը վէ վուզուք ու  
մալիւմաթը պիհադգ շալէանը թա-  
տիր պուլընան Մ.Պաւլոսնէյնի թաշ  
իտաբէսինտէ օլուղը հալտէ, թիճա-  
րէթը մահէլլէյէ իթա իթալիլ նի  
չէ նիչէ խըտէմաթը մուհրմմէսի վ  
հէր սընըք էհալիլէ թիճարէթ վ  
իգթիսատ նօզթաի նադարըլլա կէտ  
թէրալիլ թէսհիլաթ իլէ մէմէքէ  
թիմիլիլն էն պէօլւք, էն միւթէպ  
վէ էն էհմմմիլէթի միւլէսսաթ  
մալիէսի սըրաարնա կէյմիլ տիրօ

Իշպու սէնէնին իպիտալարընտ  
մէզքիւր պանգա եպնիյէսինին թէ  
տիյի՝ մուսաժէյաթընա պէյքի սէքի

պէս որ կը գնայ, կը մտեանաս՝ որ աւան  
հազար ախոսա, Զուրը Զուր չէ... Իսա  
ղին Թոյն է...

Եւ այդ աղբիւրին անունը, համար  
լսեցի. մինչ օրոք գացի, ահլը զինառ  
և գտայ, աղբիւրը պղտոր, ակն աւ  
պղտոր. խառնեցի, լաւ մը խառնեցի  
թողցի որ լաւ մը զտուի, հանց  
աղտը տանի իմնի, բայց ի գտեո. օ. Ոյ  
պէզուէ արեւն ձեց, փրկելիք, որ  
թերթեացն մէջ, մերնան, Ռեմանի փ  
ռաւորումը, Ռեմանի կարծիքը, անս  
գլապէտը, մեծ փրկութեան կէն կէն» ծ  
րելի տեսեթիւններ (տեսանք), և թէ  
բնի տեսնէ, մէկդի նետեցաք, ալք  
նուրը արտաքայք. աղտոր աղբիւրը  
գերեւ, և այդ թուարոր ջուրէն զլո  
ցէք: Խնդրեմ, առաւոր ձանձրանալո  
մեծ ուշադրութեամբ կարդաք այդ  
խոնարհ աշխատութիւն, խորհելով մի  
գաւառի, որ երեսուն քանի հատորը կ  
դացած, Ռեմանի ամբողջ աշխատութի  
նեւր՝ մէկիկ մէկիկ ալքն անցուցած,  
ղած, չբերած, և ապա գրիչ ձեռք  
ուսած եմ:

կէթիւրէնէկի գանն օլընմըշ իքէն, պիւ-  
լաքիս, ալաղըմըզ մալլումաթը մէվ  
սուգէ վէ մախսուսէէն ինչգարէն, մուս-  
մէլաթը գաթ գաթ արթմըշ վէ եր-  
պապը թիճարէթէ վէ սաթիլէրէ կէօ-  
թէրաթիկի թէնհիլաթ՝ ումուսիլէթէ  
թագաթը օլընարագ, մուսմէլաթընըն  
կիւնէն կիւնէ տուհա գիւտտէ ար-  
թաճաղը թապիկի պուրնմըշ տըր

Ինքն է հեր պու մուլաֆիքազ լէթ, Մ. Պանչնէյին հիւանի իտարէսի վէ քեարկիւզարուղը սէմէրէսի օյուպ, ֆադաթ աշին վազըլթաւ պանգառնը աիկէր պաշլըմ մէմուրլարնըն մէմուրիյնթ վէ վազիթէլրինտէ կէօթէրաթլըրի հիւանի խըզմէթ, զայ. ըլթ վէ իսթիգամէթ աալի շայեանը թագտիր վէ թապին օլմագ կէրէք տիր քի, սօն նիւսխէսիգտէ եազուղըմըզ վէհհէ, Տէրխաաաթթ իտարէ- խաւէսինի միւտիր մուսվինի Մ.Ժորժ Թանգըրէյին մէմուրիյնթի Գրէտի Լիօնէ պանգապընըն իտարէի մէքէ- զիյէսի թարաֆընտան ըսմէն թաս- տիգ օլընմըշ տըր։ Մ. Թանգըրէյ ու- մուր վէ մուամէլաթը մալիյնէ հալիգ օլուղը իգլթիտար վէ էհիլիթիյլ Տէ- ըրխաաաթթ չիւպէսինի մուհիմ պր- ազաաը օլտուղընտան, խըտէմալընըն շու սուրէթլէ թագտիրի մուհիպը մէմուրիյնթ տիր։ Գէգալլիք իտարէի մէրքէզիէ՝ հիսապաթը ճարիք զըսմը միւտիրի Մ. Վիլի Մարէնկօյա “Յնօ- տէ տը Բուվուալը եանի միւտիրիյնթ նամընա իմզա իթմէք սէլահիլիթիլ Վէրմիշ տիր։ Մ. Մարէնկօ, ազգու

սենեակէն պէլը մէմուրիէթին հիւս-  
նի իշֆա իմ մէքատ օտաղը կիպի-  
մաւթմաւը օտաղը զէքեալէթ վէ  
ֆաաւրիէթէ թապկեաթմա հիւս  
նէզալէթի տէ իւալէ օլնաղընտան  
քէնտիսիյէ իւլֆէթ իտէնլերին թէ  
վէճէիւհ վէ հիւրմէթինի զազանը  
տըր—Հէնուզ կէնէ, ֆագաթ զայնու  
վէ միւզթէտըր պիւր մէմուր օլ-  
վէ թապկիւթ ու սէնէաթմ գըսը  
նըն միւտըրի պուլսնան Թալուէ էթ  
Պապեանտ տաթի «Ծօնտէ տը Բու-  
վուար» սէլահիւթի վէրիսիյ տըր-  
Պանգանըն Տէրխաաաթէթմէ թէէս  
սիսի շիւպէ իթմէսինտէն պէրու իս-  
թիլստամ օլուհան վէ իգթիտար  
էհլիթիթի միւսէլէմ պուլնան Անան-  
եան էթ. զաթն «Ծօնտէ տը Բու-  
վուար» սէլահիւթիթին հայիկ իքէ-  
պու քէրէթ իսնվան վէ սէլահէնէ

ԷՐՆԷՍԴ ՌԸՆԱՆ

էրեւադ Ռեանս, անդամ Ծրանանկ  
կանառին. դպրոցէն ելլողին բերան Ո  
նան է. առաջին ճարտուն զոր կ'ուզէ  
այսպէս. — «Ռեւանին Զրուածքները կա  
ղացած են, «*Vie de Jésus*» տեսնու  
նադիր չէ թէ, իրենք չեն կարդայս  
կամ միայն լսած և կամ առանց ճան  
նալու կարդացած, ինչպէս մեզ մէջ շատ  
ըլ. երբ այդ պատասխանես, պէտք է  
հիշատակէ ըսես, իսկ թէ չե՛մ տես  
չե՛մ կարդացած ըսես, այն ատեն ալ զ  
քեզ. խաւարի մէջ են, դեռ յոյս տես  
չես, բանէ խապոր չուրիս, Վուսաւոր  
խոր վիրապին մէջն ես», այսինքն լ  
կ'ուզեն լուսաւորչոյ ճաւառօթին դեռ  
ծառային, ելն ելն:

Առաջառած չընէ, եթէ Հայ Ռեճանան  
եղլէ, սեր Հայերուն վրայ այնքան ազ  
ցութիւն պիտի չընէ, ինչ որ Ռեճանան ը  
է . . . ինչո՞ւ, որովհետեւ օտար է, որ  
հետեւ Եւրոպացի է, լուսաւոր երկրի  
մենալուսաւոր մարդը, ինչպէս շատ  
արտասովոր մահկանացուն մը կը կայծ

(Եսրուելեցի)